

POMM1005
Integroivat oppimiskokonaisuudet,
4 op

Hyvä tiimi! & Kainulainen
Kevät 2020

POM1005?!?

Opintojakson suoritettuasi

- ymmärrät integroivien/monialaisten oppimiskokonaisuuksien luonteen perusopetuksessa
- osaat suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetusryhmänsä integroivat oppimiskokonaisuudet tavoitteet ja sisällöt huomioiden.

Sisältö:

- Integroivissa oppimiskokonaisuuksissa on aina mukana useamman oppiaineen näkökulma ja käsiteltävät oppimiskokonaisuudet ovat samat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Opintojaksolla lähestytään oppimiskokonaisuuksia ns. ilmiölähtöisesti. Kurssilla suunnitellaan oppimiskokonaisuuksien opetusta kouluun, ja suunnitelman sisältöineen voi suunnata itseä kiinnostaviin ilmiöihin ja oppimiskokonaisuuksiin.

Opetustavat: Luento ja/tai pienryhmäopiskelu

Suoritustavat: Oppimistehtävät. Kurssin vaihtoehtoisesta suoritustavasta neuvotellaan vastuuopettajan kanssa.

Oppimateriaali: Tarkentuu kurssin alussa

Arviointi: 0–5

Aihekokonaisuudet?!

Oppimiskokonaisuudet?!

Oppiaineiden integrointi?!

Aihekokonaisuudet

entisissä opetussuunnitelmien perusteissa

(LOP 2003, POP 2004)

- Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.
- Lukiokoulutuksessa aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja.
- Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä, esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta, arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.
- Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lukion toimintakulttuurissa.

(http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/aihekokonaisuudet)

Aihekokonaisuudet edellisissä perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa

- Ennen
 - Peruskoulun OPS:n perusteet 1985: ”useassa oppiaineessa opetettavia aihekokonaisuuksia.”
 - Peruskoulun OPS:n perusteet 1994: ”opetussuunnitelmaan sisällytetään useissa oppiaineissa opetettavia ja muussa koulutyössä huomioon otettavia aihekokonaisuuksia.”
- Muutos aihekokonaisuuksien asemaan v. 2004
 - Yhtäläinen asema oppiaineiden kanssa
 - Annetut tavoitteet ja sisällöt
 - Aihekokonaisuuksien sisällyttäminen pakollisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin
- Nykyinen OPS
 - Suunnitelmassa esitellään seitsemän **laaja-alaista osaamiskokonaisuutta**, joiden tavoitteena on ”tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista”.
 - Suunnitelmassa esitellään niin ikään **seitsemän toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavaa periaatetta**, joiden tavoitteena on ”luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa”.
 - Suunnitelmassa esitellään opetuksen **eheyttämistä ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia**, jotka edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti **laaja-alaisen osaamisen kehittämistä**. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään **toimintakulttuurin periaatteita**.

Integroivista aihekokonaisuuksista integroiviin (eheyttäviin) monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin

POPS 2003

1. Ihmisenä kasvaminen
2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
3. Viestintä- ja mediataito
4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys
5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
6. Turvallisuus ja liikenne
7. Ihminen ja teknologia

Perusopetuksen

toimintakulttuurin periaatteet 2016

- Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä
- Hyvinvointi ja turvallinen arki
- Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely
- Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
- Osallisuus ja demokraattinen toiminta
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Laaja-alaiset

osaamiskokonaisuudet 2016

- Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- Monilukutaito
- Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- Työelämätaidot ja yrittäjyys
- Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetussuunnitelmat ja niiden tulkitseminen

(Emma Kostiaista mukaillen)

POP

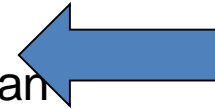
- kirjoitettu
- virallinen
- ideaalinen?
- normi
- antaa perusfilosofiaa (kenen?) kunkin oppiaineen opettamiselle?
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

Koulun OPS

- institutionaalisen ja oppilaiden maailman yhdistäminen?
- tarkoitettu OPS (koulun/opettajan tulkintaa)
- toteutettu OPS (koulun/opettajan toimintaa, piilo-opetussuunnitelma)
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

Opettajan OPS

OPS oppilaan kokemuksessa

- koettu OPS (oppilaan tulkintaa)
- toteutunut OPS (oppilaan toimintaa)
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

Eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa 2016 alkaen

Eheyttäminen

- tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria.
- tavoitteena on auttaa oppilaita ymmärtämään opiskeltavien asioiden välisiä suhteita ja keskinäisiä riippuvuuksia
- auttaa yhdistämään eri tiedonalojen tietoa ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot auttavat soveltamaan tietoja ja taitoja ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen
- ➔ koulussa opiskeltavien asioiden merkitys oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan näkökulmista

Oppimiskokonaisuuksien

- tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on
 - vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
 - nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
 - lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
 - tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
 - antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
 - vahvistaa arkiosaamista sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta ja innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Edellytyksenä, että kunkin oppiaineen sisällä sekä erityisesti oppiainerajoja ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina.

Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset kokonaisuudet

POPS 2014:

- Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina.
- Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset kokonaisuudet

Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla **monialaisia, pitempikkestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita** ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla **oppiaineista integroituja kokonaisuuksia**
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

MONOT/MOKIT

= monialaiset oppimiskokonaisuudet

- Velvoite opetussuunnitelmasta: Oppilaiden opintoihin sisältyy **vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa**
- Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan **riittävän pitkäkestoiseksi** siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

- tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on
 - vahvistaa oppilaiden osallisuutta
 - nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä
 - lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä
 - yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
 - vahvistaa arkiosaamista ja kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta sekä innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet

- useita liittymäkohtia toisiinsa
- tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista
- erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

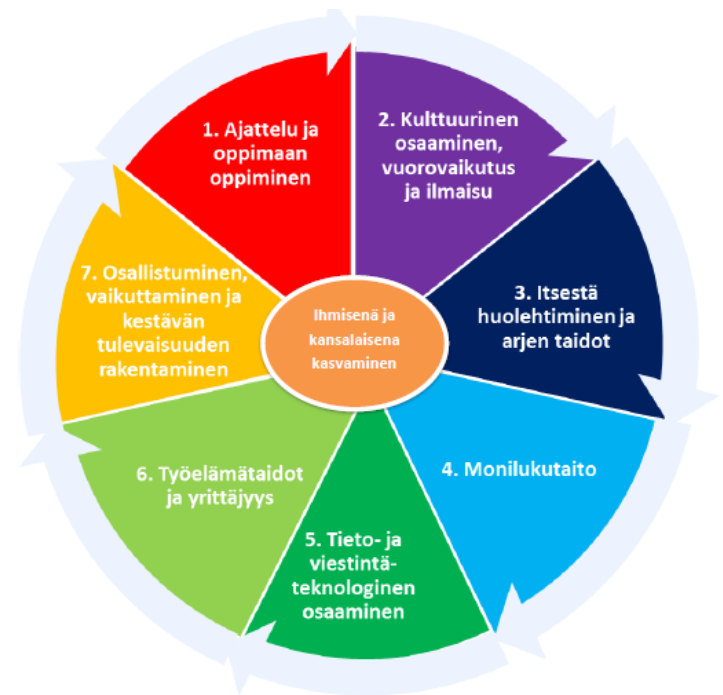
PYRKIMYS KOKONAISVALTAISEEN OSAAMISEEN

Ns. akateeminen tieto, eri oppiaineiden sisältötieto →

TULEVAISUUDEN TAIDOT (21ST CENTURY SKILLS) →

POPS 2014: monialaiset oppimiskokonaisuudet & laaja-alainen osaaminen, joka kattaa

tiedot
taidot
arvot
asenteet
tahto

- Oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä tukeva työskentely vaatii sisältötietoa laajempaa otetta oppimiseen.

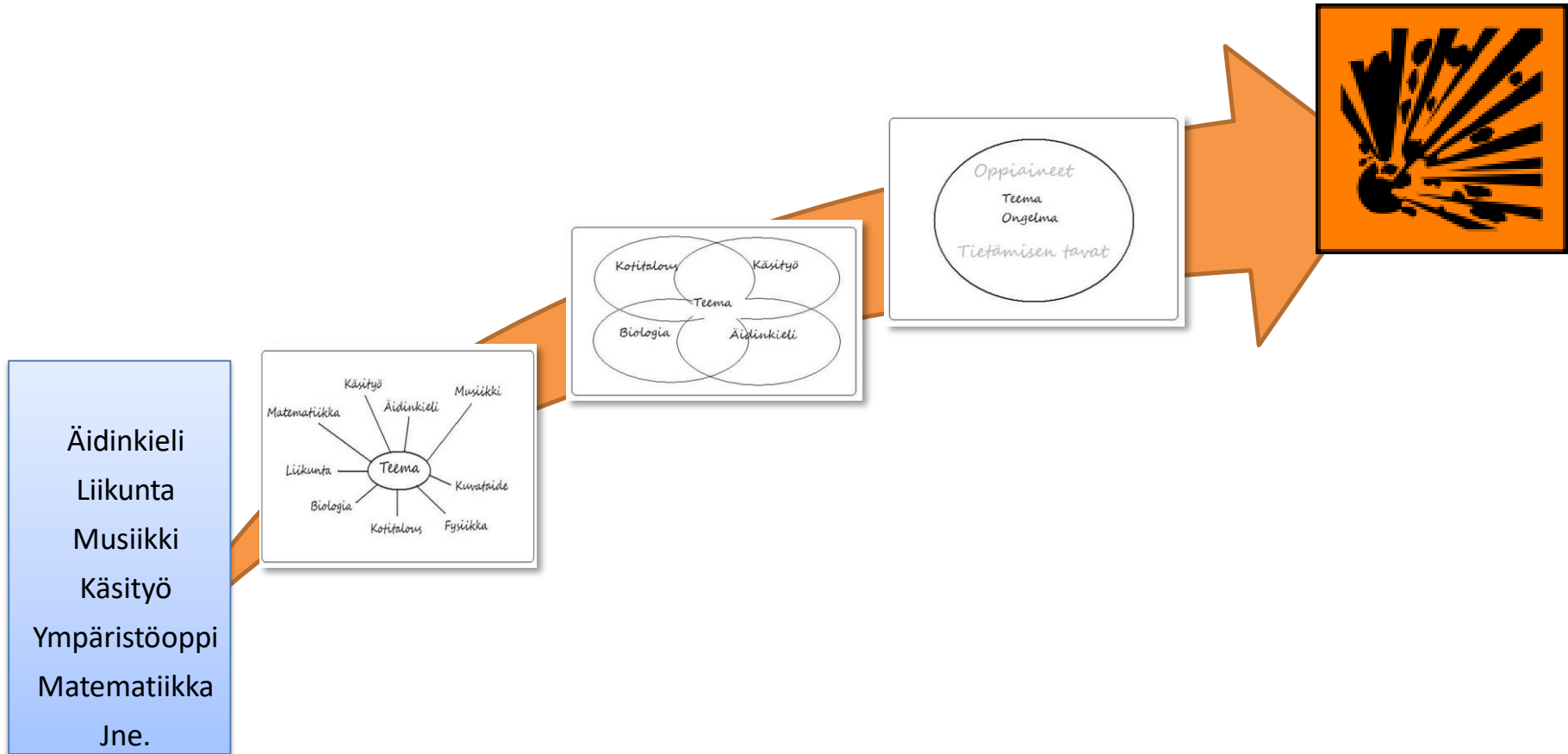
Oppimiskokonaisuudet tällä opintojaksolla

- Lähestytään oppimiskokonaisuuksia ns. ilmiölähtöisesti.
- Tavoitteena on tarkastella peruskoulussa opettavien oppimiskokonaisuuksien sisältöjä ja opettamista sekä etsiä erilaisia eheyttäviä ja luovia, mediakasvatuksellisia lähestymistapoja eri ilmiöiden tutkimiseen ja ilmaisuun **projektityöskentelyn avulla.**
- Suunnitellaan pienryhmissä ilmiölähtöistä opetusta – ideana on siis mm. **ymmärtää arki-/koulumaailman ilmiöitä sekä avata sitä, miten ne linkittyvät opetussuunnitelman laaja-alaisiin osaamistavoitteisiin sekä toimintakulttuurin periaatteisiin.**
 - Opetusta kokeillaan myös käytännössä.
- Suunnitelman sisältöineen voi suunnata kiinnostaviin ilmiöihin koulussa ja niiden kautta oppimiskokonaisuuksiin tai hankkia vaikka asiantuntemusta itselle vieraiksi jääneisiin aihepiireihin.
 - Kurssilla voi tutkia tarkemmin esimerkiksi vuorovaikutusta, koulun arvomaailmaa tai monikulttuurisuutta.
- Tieto- ja viestintäteknologiaa ja monilukutaitoa (mediakasvatusta tässä) integroidaan mukaan.
- Työskentely jatkuu vaiheittain opintojen viimeiseen tapaamiseen saakka, jolloin projekteja ja niiden kokeilua esitellään oppimiskokonaisuusseminaarissa.

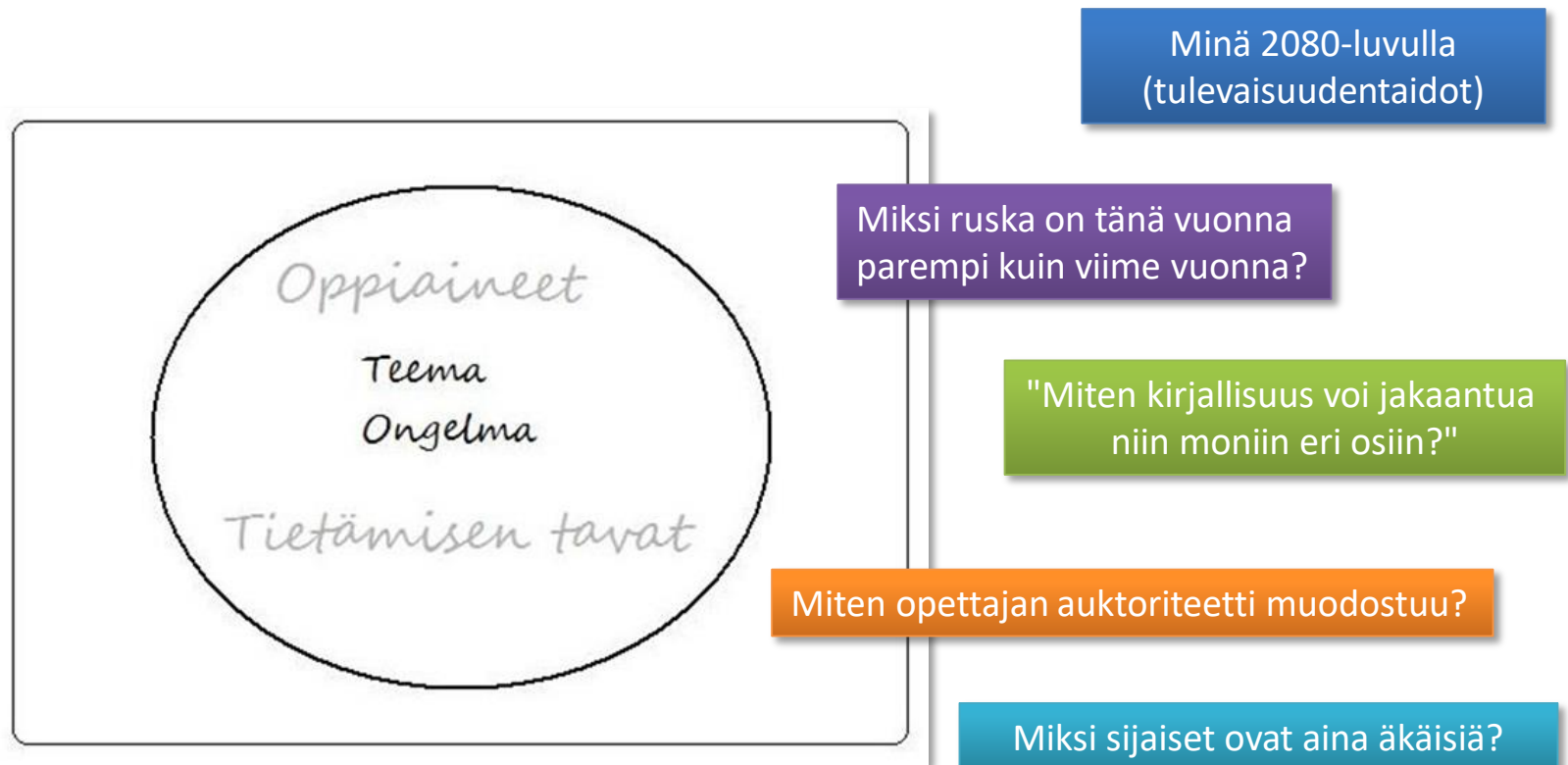
Ilmiölähtöisyys

- Ilmiölähtöisessä oppimisessa ja pedagogiikassa keskeistä on todellisen elämän ilmiöiden ja ongelmien tarkastelu.
- Ilmiölähtöisyydellä viitataan siihen, että ihmisen oppima maailmankuva on aina monitieteinen ja ihminen tarkastelee ympäröivää maailmaansa havaitsemiensa asioiden kokonaisuuksina, ilmiöinä, ei eri oppiaineiden tai tieteenalojen pilkkomina osina todellisuudesta.
- Oppimisprosessissa annetaan tilaa oppijan omille, aidoille kysymyksille ja kiinnostuksen kohteille. Ilmiölähtöisyyden periaatteita ovat
 - Yhteisöllisyys
 - Monitieteisyys
 - Itseohjautuvuus (oppijalla on itsellään vastuu suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista)
 - Tutkiva ote
 - Teorian ja käytännön läheisyys
 - Kokonaisvaltaisuus (keskeistä itse löydetyt, laajat kokonaisuudet)
- Lähteitä Rauste-von Wright, von Wright & Soini 2003, 208–209; ks. myös Pihlajaniemi 2006; Kainulainen 2012

Jatkumo oppiainelähtöisestä opetuksesta ilmiölähtöiseen opetukseen

Ongelma- tai ilmiölähtöinen oppiminen

(Collanus 2009, Draken & Crawford Burnsian 2004 pohjalta)

Mikä ilmiö?

Kurssilla tehtävät projektit (4 op) sisältävät

1. ilmiön taustatutkimuksen ja sen esittelyn
2. kirjallisen suunnitelman laadinnan
3. opetuskokeilun oikeassa koulussa, oikeiden oppilaiden kanssa
4. projektin esittelyn ja arvioinnin.

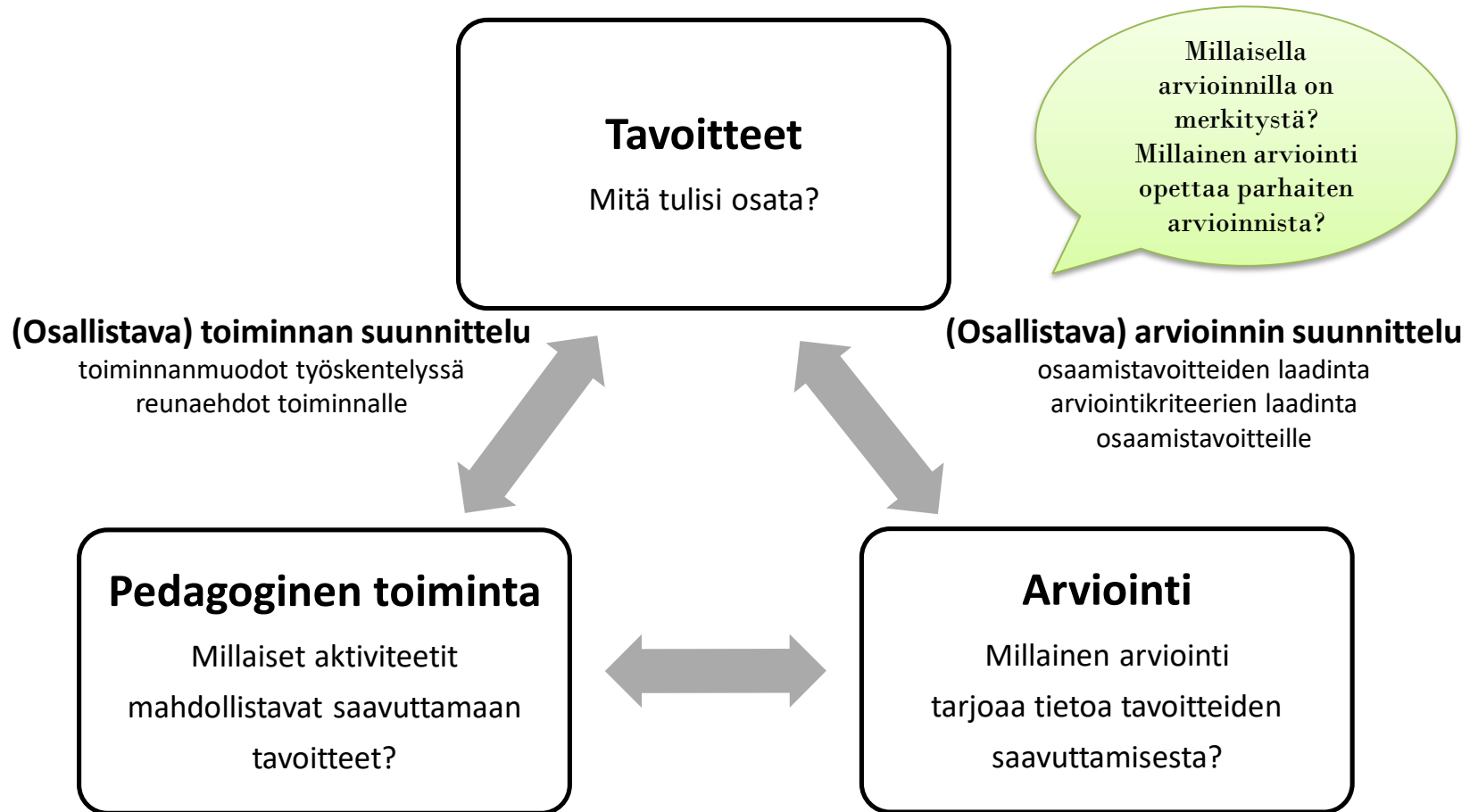
1. Ilmiön taustatutkimus ja sen esittely

- Valittua ilmiötä tarkastellaan ja pyritään ymmärtämään monipuolisesti.
 - Ilmiötä voi tutkia kirjallisuuden, haastatteluiden, asiantuntijatapaamisten ym. avulla.
- Ilmiöstä tutkimuksesta laaditaan jokin oma mediateksti, jonka avulla siitä voi kerryttää ymmärrystä kasvattajana.
- Mediatekstin laadinnassa voi (pitää) käyttää luovuutta:
 - Ottakaa käyttöön joku (itsellenne ennestään vieras) ”mediatyökalu”.
 - Mediatekstinne voi olla nettisivu, blogi, video, infografi, dokumenttielokuva, Prezi-esitys – oikeastaan mikä vain, kunhan sen avulla pääsee jyvälle ilmiöstänne.
 - Tuotoksenne voi olla käytössä opetuskokeilussanne (osin tai kokonaan).

2. ”Kirjallinen suunnitelma”

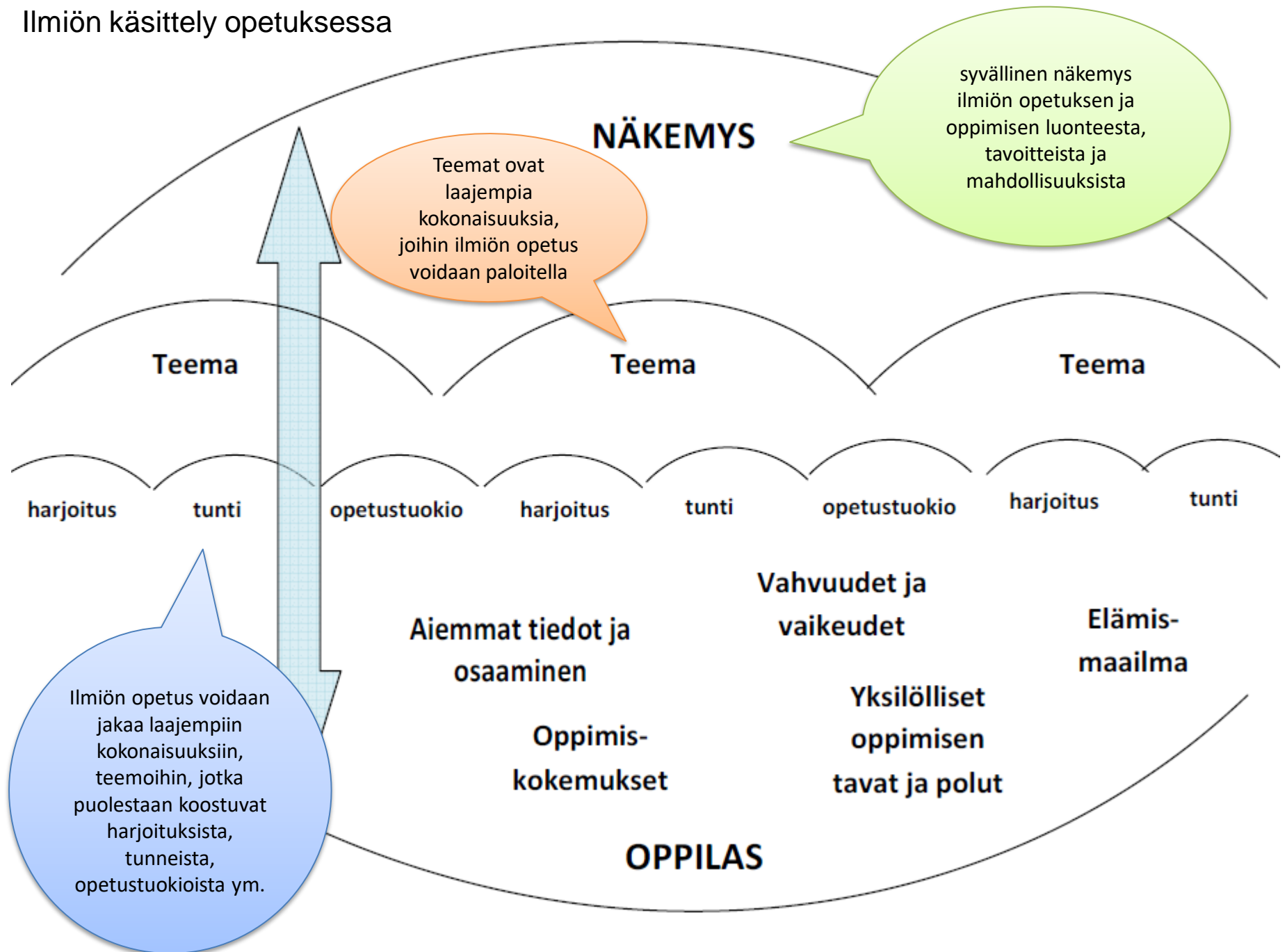
- Laatikaa ”kirjallinen suunnitelma” ilmiön käsittelyn toteuttamiseksi opetusryhmällemme. Suunnitelman tulee sisältää seuraavat osat:
- ”Johdanto”:
 - Mikä on opetuksenne ydin, näkemyksenne opetuksessa (ks. kuvio)? Mitä ilmiönne parissa ja sitä käsitellessä tulee oppia?
 - Mihin opetussuunnitelman toimintakulttuurin periaatteisiin se liittyy ja miten (se, mihin ryhmänä päädytte tulkitsemalla opetussuunnitelmaa, ei opetussuunnitelman tekstiä tähän siirrettynä).
 - Mitä laaja-alaista osaamista sen on tarkoitus kehittää (se, mihin ryhmänä päädytte tulkitsemalla opetussuunnitelmaa, ei opetussuunnitelman tekstiä tähän siirrettynä).
 - Millaista muuta osaamista opetuksenne tulisi tuottaa oppilaalle?
 - Millaisiin teemoihin opetus voidaan jakaa (ks. kuvio)?
 - Miltä opetuksenne voisi näyttää
 - opettajan perustyön näkökulmasta
 - koulukulttuurin näkökulmasta
 - yhteistyön näkökulmasta (esim. koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa)
 - hyvinvointioppimisen näkökulmasta
 - oppiaineintegraation näkökulmasta?
- Suunnitelma:
 - Miten opetuksenne konkreettisesti toteutetaan valitulla opetusryhmällä tms., miten eri teemoja käsitellään opetuksessa?
- Arviointi:
 - Kuinka arvioidaan tavoitteiden (osaamisen kehittymisen) toteutumista?

Tavoitteiden, toiminnan ja arvioinnin suhde

Formatiivinen ja summatiivinen arviointi oppimiskokonaisuudessa

Ilmiön käsittely opetuksessa

Vielä ”kirjallisesta suunnitelmasta”

- Suunnitelmassakin voi (kannattaa) käyttää luovuutta:
 - Se voi olla osa ilmiön esittelyssä tuottamaanne mediatekstiä tai voitte käyttää taas jotain (itsellenne ennestään vierasta) ”mediatyökalua”.
 - Suunnitelmakin voi olla **osin tai kokonaan** nettisivu, blogi, video, Prezi-esitys, infograafi – oikeastaan mikä vain, kunhan siitä selviävät edellisen dian asiat.
 - Tämäkin tuotoksenne voi olla käytössä opetuskokeilussanne (osin tai kokonaan).

3. Opetuskokeilu & 4. työskentelyn arviointi

- Suunniteltua opetusta tai pikemminkin osaa siitä (esim. teemaa) kokeillaan oikeassa koulussa oikeiden oppilaiden kanssa vähintään 5 oppitunnin verran.
 - teille kokeilupaiikka Jokelan koulussa, Palokassa, kuudennella luokalla, ope petri.kainulainen@jyvaskyla.fi
- Kokeilua ja muuta työskentelyä opintojaksolle arvioidaan loppuraportoinnissa, jossa arvioitte tiiminne työskentelyn sanallisesti ja numeerisesti arviointikriteereitä hyödyntäen.